

SOCIJALNI RAD NA PRAGU 21. STOLJEĆA
ZBORNİK RADOVA SA NAUČNOG SKUPA
UNIVERZITET U SARAJEVU, ODSJEK SOCIJALNOG RADA
FAKULTETA POLITIČKIH NAUKA,
1999., 147 STR.

Povodom obilježavanja 40-godišnjice školovanja socijalnih radnika u Bosni i Hercegovini 19. i 20. lipnja 1998. godine u Sarajevu je održan međunarodni znanstveni skup na temu "Socijalni rad na pragu 21. stoljeća". Tim povodom Sarajevski univerzitet, Fakultet političkih nauka, Odsjek socijalnog rada izdao je ove godine i zbornik radova s tog skupa. Zbornik istog naslova sadrži 17 tekstova tematski vezanih uz aktualna pitanja profesije socijalnog rada, te viđenja njenog budućeg razvoja na području BiH i drugih tranzicijskih zemalja (među njima i Republike Hrvatske), kao i razvijenih zemalja Zapada.

Uvodni rad autora prof. dr. Muhameda Dervišbegovića donosi detaljan prikaz razvoja školovanja i profesionalne aktivnosti socijalnih radnika u Bosni i Hercegovini kroz proteklih 40 godina, pružajući sustavni uvid u sadašnji trenutak i buduće planove. Posebno je naglašeno ustrajno djelovanje studija i izuzetno zalaganje profesije socijalnog rada u uvjetima nedavnih ratnih razaranja.

Sljedeći članak istoimenog autora iznosi dva aktualna pitanja, tj. izazove pred kojima se nalazi profesija socijalnog rada: kako dočekati novi milenij i kako se pripremiti za promjene koje će neminovno uslijediti, te kako situirati službe socijalne zaštite i socijalne radnike kao profesionalce da u vremenu koje nadolazi budu na nivou novih ciljeva. Autor tim pitanjima ne pristupa samo s idejnog aspekta već ih smještava u kontekst realnih aktualnih okolnosti. Navodeći konkretne, vrlo složene probleme na prostoru BiH kao što su devastirana, porušena i osiromašena područja, ogroman broj stanovništva koje živi na granici socijalne izdržljivosti, sveukupni problemi tranzicije, a unutar toga svakako i problemi tranzicije na polju socijalnog sektora, autor takvom realitetu ne prilazi iz ugla traumatičnog oplakivanja postojećeg stanja već u njemu prepoznaje izazov za profesiju socijalnog rada u smislu poticaja razvoja novih metoda, načina i putova adekvatnog odnosa prema prisutnim problemima.

Sličan tematski pristup praksi socijalnog rada s aspekta oslikavanja psihosocijalnog stanja društava u kojem živimo na prijelazu u 21. stoljeće nalazimo i u radu doc. dr. Milanke Miković pod naslovom "Zahtjevnost socijalnog rada u tamnoj slici trećeg milenija".

Kao nadopunu u traženju odgovora na pitanje što donosi 21. stoljeće valja spomenuti članak prof. Mirjane Papo "Budućnost i socijalni rad". Autorica tu iznosi svoja interesantna zapažanja o tri aktualna fenomena koja su bitno obilježila današnji trenutak: promjena čovjekove percepcije vremena, percepcije rada, te stvaranje novog tipa marginalnog društva. U prvom smislu radi se o zapažanju da se danas sve odvija brzo i ima tendenciju još većeg ubrzanja (novi izumi i tehnologije, novi proizvodi, nova iskustva...), a to se u profesiji socijalnog rada između ostalog posebno održava na potrebu rješavanja problema pristupom forsiranog "odmah i sada". Promjena percepcije rada i samog čovjekova pristupa radu dovodi suvremenog čovjeka ili do pukog postvarenja rada ili ga pak pribraja sve većem

broju pripadnika novog oblika marginalizacije u kojem pojedinac svoje nezadovoljstvo pokazuje sve većom pasivnošću, nezainteresiranošću i općenitom isključenošću.

Osim navedenih radova, koji progovaraju o vizijama sadašnjeg i budućeg trenutka s aspekta veće ili manje uopćenosti, zbornik "Socijalni rad na pragu 21. stoljeća" donosi i paletu radova koji su tematski vrlo usmjereni i specifični. Tako mr. Udžejna Habul progovara o zadacima socijalnih radnika na kraju ovog i u narednom stoljeću vezanima uz područje obiteljskog prava, dok mr. Suada Buljubašić piše članak o socijalnom radu sa djecom bez roditeljskog staranja.

Zbornik donosi i opširniji članak autora prof. dr. Vahida Kljajića vezan uz politiku socijalne zaštite u BiH, posvećen temi siromaštva i marginalizacije. Taj znanstveni tekst bavi se spomenutim aktualnim društvenim trendovima u BiH analizirajući ih kronološki od početka tranzicije političkog sistema (1990.) do danas, dovodeći ih u kontekst uzročnosti kroz pet zasebnih podnaslova. U uvodnom dijelu obrađuju se uzroci osiromašenja (naslijedeni, izazvani agresijom/ratom i poratnim stanjem), te se razrađuje skala osiromašenja počev od isključenosti, preko siromaštva do socijalne bijede. Drugi dio je posvećen vulnerabilnim grupama, dok u narednim dijelovima autor donosi podatke o isključenosti u predratnom razdoblju, te ukazuje na procese isključenosti i osiromašenja u poratnom periodu s ocjenom trenutnog stanja. U završnom dijelu autor govori o potrebi transformacije modela humanitarne pomoći, kao uvjeta preživljavanja, u model održive politike socijalne zaštite. Taj tekst je posebno značajan, jer donosi znanstvenu ocjenu stanja u oba entiteta (Federaciji BiH i Republici Srpskoj), te predstavlja svojevrsnu sveobuhvatnu "mapu marginalizacije" koja sadrži sve elemente od analize pojave marginalizacije i osiromašenja unutar cjelokupnog stanovništva do definiranja i ocjene stanja vulnerabilnih grupa kojima je potrebna društvena pomoć.

Osim spomenutih tema u Zborniku je zastupljena i tema prevencije. Članak autora prof. dr. Josipa Jankovića pod naslovom "Prevencija kao izlaz iz krize na kraju jednog i izazov na početku novog milenija u socijalnom radu na jugoistoku Europe" progovara o potrebi izgradnje čvrste i učinkovite mreže sastavljene od različitih čimbenika (socijalna skrb, odgoj i obrazovanje, zdravstvo, socijalna politika...) koji će preventivnim pristupom adekvatno odgovoriti na probleme današnjice.

Nadalje treba reći da Zbornik donosi i nekoliko radova obilježenih geografskim specifičnostima problematike socijalnog rada. Tako Bengt Morten Jacobsen piše o socijalnom radu s aspekta specifičnosti njegova razvoja i aktualnog trenutka u nordijskim zemljama, dok mr. Džemal Subašić progovara o specifičnostima Kantona Sarajevo u pogledu socijalnih aspekata migracije stanovništva izazvanih agresijom na BiH.

U Zborniku se pojavljuju i dva rada vezana uz profesionalno-etičko područje socijalnog rada † jedan britanskog autora Stevena Shardlowa, a drugi autorice Vesne Bagarić. Pažnja je posvećena i značaju supervizije u profesionalnom socijalnom radu, o čemu vrlo sadržajno i jezgrovito piše švedska autorica Ljilja Cajvert. U svom članku ona iznosi vrlo precizne informacije o ciljanom usmjerenju supervizije, o kriterijima za provođenje ovog dijela profesionalne prakse socijalnog rada, jasno definira potrebne osobine supervizora i navodi moguća ispravna očekivanja u uzajamnom procesu na relaciji socijalni radnik † supervizor. Interesantna zapažanja o superviziji autorice Mirsade Poturković mogu se smatrati nadopunom tom članku. Obje autorice upućuju na ogromnu važnost prisutnosti supervizijske prakse u socijalnom radu, što nameće zaključak da

supervizija u svom nezaobilaznom značaju za profesiju socijalnog rada zasigurno zauzima vodeće mjesto u perspektivi razvoja ove profesije.

Iz svega rečenog vidljivo je da zbornik "Socijalni rad na pragu 21. stoljeća", ukupno gledajući, donosi čitavu paletu različitih aktualnih tema u području socijalnog rada, te otvara niz profesionalnih pitanja koja će zasigurno naći svoj prostor u širem čitalačkom krugu te biti poticaj za mnoge buduće stručne rasprave.

Slavica Blažeka